

METODICKÉ POZNÁMKY Z PREDNÁŠOK ZREALIZOVANÝCH V RÁMCI VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT PROJEKTU: „Odborné vzdelávanie v oblasti biodiverzity, environmentálnych opatrení a vidieckeho cestovného ruchu na príklade modulových aktivít lesnej pedagogiky“

Téma: Sprievodcovstvo v lese

- Pri sprevádzaní je potrebné osobitne dbať na skupiny ako sú deti a seniori hlavne z pohľadu dostatočného príjmu tekutín (respektíve celkovo potravy), tepelného komfortu a bezpečnosti pohybu v prírodnom prostredí.
- Rýchlosť pohybu skupiny určujú jej najpomalší členovia. (V sprievodcovskom slangu sa hovorí aj o tzv. skupinách „espresso“ – idú rýchlo, „cappuccino“ – idú komótno.)
- Pre osoby so špeciálnymi potrebami je stresujúce vo vetách, pokynoch, informáciách uvádzať časové súvislosti. (Nepoužívať presný časový údaj: Stretneme sa o 11.15 hod. Vhodnejšie je použiť: Ideme spolu tam a tam.)
- Pri presunoch autobusoch alebo opätovnom stretnutí skupiny (skupín) na dohovorenom mieste je vždy potrebná fyzická kontrola prítomných.
- Pred výkladom sprievodcu je žiadúca hlasová rozcvička. Sú na ňu rôzne techniky, medzi jednoduché, pomerne rýchle a efektívne patrí rozcvičenie cez hlásky a výrazy „s“, „ovex“, „mamamimi“, a energeticky najnáročnejšiu hlásku „h“.
- Všeobecne pri hovorení na mikrofón kvôli skresleniu zvuku je potrebné spomaliť tempo reči.
- Pri potrebe hlasnejšieho zvukového prejavu vie sprievodca použiť mikrovlnnú náhlavnú súpravu. (Viac na [quietvox](#) alebo [Amplivox | Hearing and healthcare solutions for everyone.](#))
- Oživením sprevádzania môže byť zvuková ukážka realizovaná cez reproduktory. (V tomto dome žil ... – a sprievodca spustí zvukovú ukážku najznámejšej skladby daného hudobného skladateľa. Pre potreby zážitkového sprevádzania v lese to môže byť zvuková ukážka hlasových prejavov rôznych druhov zveri.)
- Pre potreby premietania obrazového materiálu môže sprievodca využiť i mini projektory (tzv. „projektor do dlane“), ktoré vie efektívne prepojiť s mobilným telefónom.
- Pre sprevádzanie v objektoch je potrebný certifikát na takéto sprevádzanie (napríklad aj z dôvodu BOZP – sprievodca musí poznať evakuačný plán objektu).
- Sprievodca podľa potreby uvádza tzv. „safety announcements“: Prosím pripútajte sa!, Dávajte si pozor na osobné veci!, Zoberte si so sebou všetky osobné veci/platné cestovné doklady/poistenie na hory...
- Skratka ASI v sprievodcovskom žargóne znamená „aktuálna situačná improvizácia“ a sprievodca by ju mal využiť opodstatnene nie na úkor dôkladnej prípravy.
- V rámci zabavenia skupiny v interiéri s využitím mobilných telefónov si vie sprievodca dopredu pripraviť test (napríklad cez platformu [Enter Game PIN - Kahoot!](#)) o zaujímavostiach daného navštíveného miesta a pod.
- V rámci výkladu pri sprevádzaní je výhodou, ak sprievodca pozná miestne legendy, povesti, prepojenie miesta na históriu a pod.

Téma: Prvá pomoc v prírodnom prostredí

- Povinnou súčasťou batoha sprievodcu pri sprevádzaní v lese je lekárnička aspoň s minimálnou výbavou a nabitý mobilný telefón!
- Z hľadiska orientácie a pri zadávaní polohy (potencionálne) zraneného je potrebné všímať si súradnice GPS, ktoré sú uvedené na informačných tabuliach, terénnych smerovníkoch, pútačoch.

Téma: Lesná pedagogika

- Lesný pedagóg pri sprevádzaní by mal dbať na svoj prejav – verbálny i neverbálny.
- Je vhodné si pokyny pre hry „prehovoriť dopredu“, aby pri ich uvádzaní skupine bol prejav pre účastníkov zrozumiteľný.

Pravidlá hry alebo jej popis zaradenej do sprevádzania si môže lesný pedagóg pripraviť na niekoľko kartičiek, ktoré rozdá účastníkom vzdelávania a ich úlohou je určiť ich správne poradie, prečítať ich ostatným a potom sa hru podľa nich zahrať. Na konci je dôležité, aby lesný pedagóg uviedol poučenie (zovšeobecnenie) danej aktivity.

Téma: Prírodné bohatstvo regiónu

- Pre predstavenie prírodného bohatstva krajiny môže sprievodca použiť rôzne odborné materiály: atlasy, odborné publikácie, mapy, letáky, postre a pod.
- Zaujať môže i legenda, povesť, rozprávka, ktorá sa viaže k nejakému miestu, rastline, živočíchovi a pod.
- Je vhodné použiť i workshopovú aktivitu „Moje naj“

„MOJE NAJ“ – pozvánka na spoznávanie zaujímavostí a krás slovenskej prírody

kreatívny workshop lesnej pedagogiky ako doplnenie pre tému 4: Vidiecky cestovný ruch v rámci vzdelávacej aktivity „Odborné vzdelávanie v oblasti biodiverzity, environmentálnych opatrení a vidieckeho cestovného ruchu na príklade modulových aktivít lesnej pedagogiky“

Cieľ aktivity: poznávať prírodné krásy a zaujímavosti slovenskej (európskej) prírody, rozvoj prezentačných zručností a kreativity

Cieľová skupina: študenti SŠ a VŠ, dospelý, rodiny s deťmi, seniori

Trvanie aktivity: 20 minút (v závislosti od počtu účastníkov, ich rozdelenia do skupín a kreativity)

Priebeh aktivity: Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby vytvorili skupinky po 3 – 5 osôb, v závislosti od celkového počtu, homogenity skupiny a časových možností na realizáciu aktivity. Úlohou každej skupinky je zvoliť si „MOJE NAJ“ a prostredníctvom zaujímavého opisu miesta, príbehu, ktorý sa k lokalite viaže, alebo básne či piesne, a tak pozvať ostatných účastníkov spoznať slovenský vidiek. Skupinky môžu pozvať účastníkov do unikátnej doliny, ku rieke či vodopádu, na náučný chodník, miesto s duchovnou hodnotou, s výnimočným výhľadom, na lúku s liečivými rastlinami, na miesto k zberu húb, alebo ku výnimočnému stromu (napr. stromy roka, jubilejné stromy a háje a iné), výnimočné lesnícke miesta a miesta, s ktorými sa spája prežitie ich detstvo či rodinné korene.

Metodické odporúčania pre realizáciu a prezentáciu „MOJE NAJ“:

- Úvod prezentácie „MOJE NAJ“ možno začať prostredníctvom otázky alebo hádanky.
- Prejav je možné dramatizovať, hlbšie položiť a použiť pokojný hlas, prispôbovať tempo reči.
- Miesto prepojiť s históriou, legendou, romantickým príbehom (šťastnej alebo nešťastnej) lásky.
- Lokalitu porovnať s podobnými názvami alebo prepojením, napr. 3x Morské oko (alebo 3x sídlo Ferdinanda Coburga (Sv. Anton, Muránska planina a Hranovnica).
- Vyzdvihnúť spätosť človeka s lokalitou, osobným príbehom, zaujímavými predmetmi, folklórom.
- Poukázať na výnimočné druhy rastlín a živočíchov (endemity), pôvodné lesy a pralesy.
- Na záver pozvánku na „MOJE NAJ“ uviesť časovú náročnosť a dostupnosť terénu, pre akú cieľovú skupinu je lokalita vhodná či nevhodná, odporučiť možnosti na ubytovanie a stravovanie.
- Vhodné je aktivitu situovať na mieste pod prístreškom s lavičkami alebo ohniskom s miestami na sedenie pre ostatných účastníkov.

Príklady pozvaní na „MOJE NAJ“ zo vzdelávacích aktivít realizovaných v rámci projektu

- Muránska planina – vyhládka Poludnica; Štítnická dolina; NCH Muránsky hrad s legendou o brale Gigánka; legenda o muránskej Venuši – Márii Szechyovej; poľovnícky zámoček Ferdinanda Coburga na Prednej hore a v jeho sídlo Jelšave; zaujímavý endemit – Lykovec muránsky; Havraník – lúky na Muráni; jarné lúky za Havraníkom – jedna z najkrajších turistických trás Muránskou planinou
- 3 x Morské oko (pleso v Tatranskom národnom parku na hranici so Slovenskom, 40m hlboká jaskynná priepasť pri Tornali, jazero v NPR Vihorlat s výskytom rastliny Telekia ozdobná, pozn. lokalita bez telekomunikačného signálu, lokalita Blatné Remety (pôvodný názov Bahenné)
- Malá Fatra – chata pod Suchým
- Malé Karpaty – vodopád Hlboča
- Veľká Fatra – Vodný žľab Rakytovo
- Po stopách losa mokraďového na východnom Slovensku
- Západné Tatry – Roháčske plesá a vodopád
- Striebornica – hniezdisko labutí, obecne chránené územie
- Pohorie Čergov – lokalita Boguš (chaty v lese)
- Vodná nádrž Ľuboreč – zaujímavá lokalita pre dobrodružné povahy
- Javorníky – Lazy pod Makytou
- Burich – archeologické nálezisko – bývalé hradisko, osídlenie Tatier
- Tichá dolina – časť z príbehu Drak sa vracia (reportáže *Túry do literatúry*)
- Poľudnica – turistický chodník – výstup z Liptovského Jána, viaže sa k nemu príbeh z 2. svetovej vojny – úkryt židovskej rodiny (cca 40 ľudí, pomoc miestneho obyvateľstva); vápencová lokalita – krasová útvary, v zime medvede, jedlé dreviny – hloch, trnka, čerešňa
- Lúčka pod Bokom pod Osobitou v Západných Tatrách – chránená lokalita, tokanisko hlucháňa
- Dolina Hlina v Tichej doline – rozvodnica, kopec Veľká Kamenistá
- Osobitá – výstup na Sivý vrch (raj dravcov) – príbeh Baňarova diera (štôľňa), priepasť, výskyt Lomikameň sivozelený (západné rozšírenie) pozor na blesky, v období máj – jún – vápencová kvetena
- Oravské panstvo – komposesorát, urbár Tvrdošín, zdroj pitnej vody
- dolina Hlinná – spoplatnená, hranica krajov
- Malá Fatra, Varín v Zemianskej kúrii – tajná chodba na Starý hrad Strečno, hroby zemanov (Pográcovci), príbehy zvonov
- NPR Veľký Rozsutec – legenda o Jánošíkovi
- Zamagurie – Červený Kláštor – legenda o mníchovi Cypriánovi (pamätaj na smrť, pamätaj na život), povolenky na lov hlavátky, vrch Tri koruny, oblasť Lesnica – príbehy; pltníctvo – rieka Dunajec
- Veľká a Malá Studená dolina vo Vysokých Tatrách – legenda o obrovi a obryni, ktorí sa rozhájali, preto sú rozdelené – Prostredný vrch, pleso Chrislová zaniklo
- Za hlasom druhej najväčšej sovy – dreviny ako smrek, jedľa a buk na vápencoch, sova dlhochvostá od roku 1996 (NPR Juráňova dolina), sprevádzanie na jar (marec), rozvešanie a výroba búdok pre sovy
- Slovenský raj – 700 jaskýň, Dobšinsko – Stratenský jaskyňový systém (25 km), najväčší jaskynný prielom
- Liptovská Vepor – Železná brána – vrch
- Večernica malá – najmenší netopier vo veľkosti cukrovej kocky, 45 tisíc jedincov v kolóniách
- Snežienka – nežná kráska, ale jedovatá, chránená CITES

- Medvedia jaskyňa – kosti jaskynného medveďa, 6 druhov netopierov, ktorí tam zimujú
- Širákov – obec okr. Velký Krtíš – veľa prameňov
- Jesienka – zámena so šafranom jarným, cibulkovina, listy má len v lete